

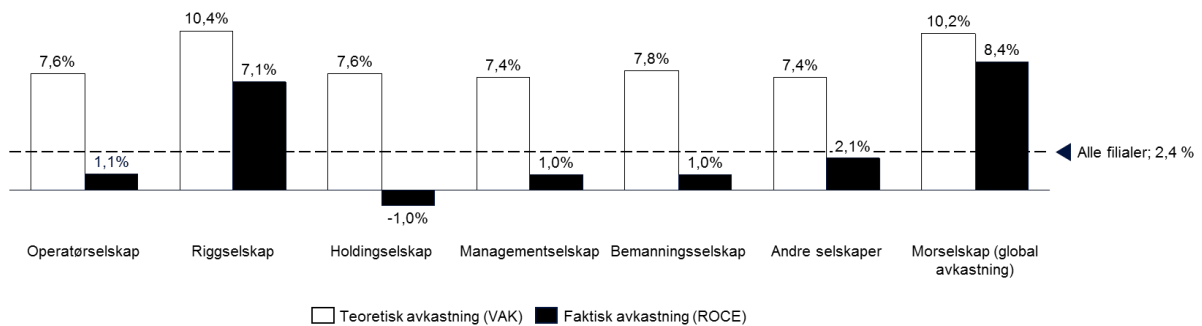
Skatteplanlegging i den norske borebransjen - en analyse av avkastning og metoder for overskuddslytting

Kortform av masteroppgave. Av Tobias Pran Schmidt og Magnus Solvik, master i Finansiell Økonomi ved Norges Handelshøyskole, våren 2015

I de senere år har media og skattemyndigheter bidratt til å rette stor oppmerksomhet til hvordan flernasjonale selskaper bevisst tilpasser seg det internasjonale skattesystemet for å redusere sin skattebelastning. I denne utredningen retter vi fokus mot den norske borebransjen. Utredningen tilfører verdifull evidens som tyder på at slik overskuddsflytting foregår blant norske og utenlandske boreselskapene som opererer i Norge. Som bevis for dette peker vi på at avkastningen i de norske filialene i perioden 2000-2013 har vært på 2,4 pst, noe som er langt lavere enn den globale avkastningen i boreselskapene på 8,1 pst, for samme periode.

I utredningen analyserer vi den historiske avkastningen (ROCE) til 76 filialer av flernasjonale boreselskaper som opererer i Norge og sammenligner denne med filialenes teoretiske avkastning (VAK), samt boreselskapenes globale avkastning (avkastningen i morselskapet). I utredningen finner vi at avkastningen i perioden 2000-2013 har vært langt lavere enn boreselskapenes globale avkastning. En lav avkastning i de norske filialene kan til dels forklares ved at risikoen i disse er lavere. Likevel viser sammenligninger av den historiske avkastningen (ROCE) mot den risikojusterte teoretiske avkastningen (VAK), at avkastningen i de norske filialene er langt lavere enn hva vi burde forvente. Motsatt observerer vi at den globale avkastningen i boreselskapene i stor grad er sammenfallende med teoretisk avkastning. Det betyr at avkastningen i de norske filialene, når vi justerer for forskjell i risiko, har vært betydelig lavere enn boreselskapenes globale avkastning.

Siden risikoen i stor grad er ulikt fordelt mellom boreselskapets filialer, har vi også studert hvordan avkastning og risiko er fordelt mellom borekonsernens selskapsfunksjoner. Våre analyser viser at avkastningen for samtlige av selskapskategoriene er lavere enn hva vi burde forvente, gitt risikoen forbundet med selskapsfunksjonen.



Figur 1 - Avkastning for de norske filialene i borekonsernene.

Vi finner det dermed lite trolig at en avkastning i de norske filialene på 2,4 pst. ville blitt godtatt av selskaper uten konserntilknytning, og konkluderer derfor med at det foregår overskuddsflytting fra boreselskapenes norske filialer.

Mangel på transparens gjør det krevende å avdekke hvilke metoder for overskuddsflytting som blir benyttet. Våre analyser gir likevel indikasjoner på at boreselskapene flytter overskudd ved å sette *høye leiepriser på konsernintern leie av borerigger* som blir leid ut til de norske operatørselskapene fra nærstående selskaper i skatteparadis. Våre beregninger viser at de norske operatørselskapene hvert år fradragsfører nærmere 18 mrd. kr for slike interne leiebetalinger. I tillegg finner vi at det hvert år fradragsføres forholdsvis *store beløp for managementavgifter* til utlandet. I 2013 utgjorde slike kostnader i overkant av 4,3 pst. av selskapenes salgsinntekter.

I tillegg konkluderer denne utredningen med at boreselskapene ytterligere reduserer skattebelastningen sin ved å erstatte egenkapital i de norske filialene med intern gjeld. Gjeldsandelen i de norske filialene er over dobbelt så høy som boreselskapenes globale gjeldsgrad, og rentebetalingene på gjelden i de norske filialene utgjør i enkelte år over 100 pst. av selskapenes driftsresultat (EBIT). Videre gjør vi funn som viser anvendelsen av skatteparadiser, treaty shopping og risikoskifting.

Utredningen er viktig av to årsaker. Utredningen bekrefter langt på vei skattemyndighetenes antagelser om at det utføres overskuddsflytting i boreselskapene. I tillegg bidrar utredningen med ny innsikt ved at den foreslår og tar i bruk en ny fremgangsmåte for å beregne og analysere risiko og avkastning i konserner der risikoen er ulikt fordelt mellom konsernselskaper.